

ספר מכלול

מאת רבנו דוד קמחי זצ"ל
הרד"ק

הוא חלק הדקדוק

יוצא לאור על פי כתבי היד והדפוסים הראשונים
עם מבואות והערות והפניות וביאורים והשלמות ונספחים

ע"י הרב יהודה לנדמן
עורך: הרב יואל קטן

מכון שלמה אומן
שעלבים • תשפ"ב

יוצא לאור בסיוע משרד התרבות
מנהל התרבות
אגף מכוני מחקר תורניים

השתתפו בעריכת מהדורה זו הרבנים:
יעקב לויפר
בועז מרדכי
שמעון ש' גולדשמידט

להערות והארות
יהודה לנדמן
052-7642026
malkiyel@gmail.com

©

כל הזכויות שמורות למכון שלמה אומן ז"ל (ע"ר)

שעלבים 9978400

www.machonso.org

wso@shaalvim.co.il | 08-9276664

Printed in Israel

ישיבת שעלבים (ע"ר)
Yeshivat Sha'alvim

ישיבת הסדר / גבוהה

מכון מרדכי לבני חו"ל

מדרשה לבנות

ישיבה תיכונית

חטיבת בנינים

כולל אברכים

מכון לרבנות
ע"ש הרב אלון מרכוס

מכון לדיינות
ע"ש יהודה קולינימוס

מכללה לחינוך ע"ש דוד לנדר

בית ספר שלהבת בנינים

בית ספר שלהבת בנות

אולפנה לבנות

גני ילדים

מכון שלמה אומן

מכתב ברכה

מאת ראש ישיבת שעלבים הרב מיכאל ימר שליט"א

שמחתי באומרים לי שנשלמה עריכתו וההדרתו והכנתו לדפוס של ספר 'מכלול' לרבנו הרד"ק, מספרי היסוד של דקדוק לשון הקודש. 'מכון שלמה אומן', ראשיו ומנהליו וחוקריו, התמחו כבר בהוצאה לאור של כתבי קדמונים במהדורות משובחות ומתוקנות, וכבר שבחו אותם רבנן ויודעי ספר על יצירותיהם. אולם יצירה כזו דורשת ידע מעמיק ומיוחד בתחום שלא רבים מתמצאים בו, ובא הרב יהודה ליבוש לנדמן שליט"א, נכדו של הגאון הגדול רבי גדליה נדל זצ"ל תלמידו של החזון-איש, תלמיד חכם שידיו רב לו גם בענייני לשון הקודש, ובסיועו ובהכוונתו של ראש המכון ידידי הרב יואל קטן שליט"א זיכה את הרבים, והוציא לאור מהדורה מתוקנת ושלמה של ספר חשוב זה, מהדורה שיש בה כל מה שצריך המעיין – נוסח מדויק, הסבר לכל עניין מוקשה, חלוקה מפורטת לפרקים ופיסקאות, מבוא מקיף ומפתח מועיל והסבר מונחים ועוד ועוד, לא בא כבושם הזה. בעתיד הקרוב אמורה לצאת לאור ע"י המכון גם מהדורה חדשה ומתוקנת של ספר השורשים לרד"ק, והיה המשכן שלם.

ולא נותר אלא לברך את המהדיר שליט"א ואת חוקרי מכון שלמה אומן, ובראשם ידידי הרב יואל קטן שליט"א הנ"ל ועל ידו הרב מרדכי בועז שליט"א, על עבודתם המסורה לתועלת הכלל, ויהי רצון שיזכו להמשיך עוד שנים רבות וטובות להגדיל תורה ולהאדיר.

בברכת כהנים באהבה

הרב מיכאל ימר

ראש הישיבה